

DAVLAT XUSUSIY SHERIKCHILIKNING TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TEXNOLOGIYALARNI JORIY QILISH ORQALI NATIJDORLIKKA ERISHISH.

Axmadaliyev Shoxbozbek Ma'rufjon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Bank-Moliya Akademiyasi

Loyiha boshqaruvi (Project management) mutaxassisligi

2-kurs magistranti.

Annotatsiya: Mazkur maqolada davlat xususiy sherikchilik (DXSh) tizimini tashkil etishda zamonaviy texnologiyalar, xususan raqamli platformalar, sun'iy intellekt, "blockchain" texnologiyasi va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari orqali samaradorlikka erishish masalasi yoritilgan. Tadqiqot davomida ilg'or xorijiy tajribalar va O'zbekiston sharoitida tatbiq etish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, DXSh loyihalarida ochiqlik, shaffoflik va tezkorlikni oshirishda zamonaviy texnologiyalarning ijobiy ta'siri misollar asosida asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: Davlat xususiy sherikchilik, zamonaviy texnologiyalar, raqamlashtirish, sun'iy intellekt, samaradorlik, shaffoflik, DXSh loyihalari, avtomatlashtirilgan tizimlar, innovatsion boshqaruv.

So'nggi yillarda O'zbekistonda davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlikni kengaytirish orqali infratuzilma, ta'lim, sog'liqni saqlash va boshqa muhim sohalarda muammolarni hal etishga katta e'tibor qaratilmoqda. DXSh mexanizmi ushbu yo'nalishda samarali vosita sifatida qaralmoqda. Shu bilan birga, texnologik taraqqiyot DXSh jarayonlarining ochiq, shaffof va samarali bo'lishida muhim omilga aylanmoqda. Zamonaviy texnologiyalarni DXShga tatbiq etish bu mexanizmning natijadorligini oshirishga xizmat qilishi mumkin.

Davlat-xususiy sherikchilik (DXSH) doirasida zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish orqali natijadorlikka erishish uchun quyidagi asosiy yo'nalishlarga e'tibor qaratish muhim:

Raqamli infratuzilmani rivojlantirish:

- Bulutli texnologiyalar, katta ma'lumotlar (Big Data) va sun'iy intellekt (AI) kabi zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish orqali loyihalarni boshqarish va monitoring samaradorligini oshirish mumkin.

- Masalan, IoT (Internet of Things) yordamida infratuzilma loyihalarida real vaqt rejimida ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish imkoniyati yaratiladi.

Xarajatlarni optimallashtirish:

- Zamonaviy texnologiyalar, masalan, avtomatlashtirilgan tizimlar va robototexnika, qurilish yoki xizmat ko'rsatish jarayonlarida xarajatlarni kamaytiradi va sifatni oshiradi.

- DXSH loyihalarida blokcheyn texnologiyasi shaffoflikni ta'minlash va moliyaviy operatsiyalarni xavfsiz qilish uchun qo'llanilishi mumkin.

Samarali hamkorlik modeli:

- Davlat va xususiy sektor o'rtasida aniq mas'uliyat taqsimoti va risklarni boshqarish tizimini yaratish.

- Texnologik platformalar (masalan, ERP tizimlari) yordamida loyiha boshqaruvi va muvofiqlashtirishni yaxshilash.

Innovatsion yechimlar:

- Masofaviy monitoring, dronlar va 3D-modellashtirish kabi texnologiyalar loyihalarni tezlashtiradi va sifatni oshiradi.

- Masalan, aqlli shahar (Smart City) loyihalarida DXSH orqali sensorlar va AI asosidagi tahlil tizimlari joriy etilishi mumkin.

Qonunchilik va rag'batlantirish:

- Davlat tomonidan zamonaviy texnologiyalarni joriy qilishni qo'llab-quvvatlash uchun soliq imtiyozlari yoki grantlar taqdim etilishi kerak.

- DXSH loyihalarida innovatsiyalarni qo'llashni rag'batlantirish uchun maxsus qonunchilik asoslari ishlab chiqilishi lozim.

Zamonaviy texnologiyalarni aniqlash va integratsiya qilish:

Raqamli platformalar: DXSH loyihalarini boshqarish uchun bulutli texnologiyalar, katta ma'lumotlar (Big Data) tahlili va sun'iy intellekt (AI) kabi

vositalardan foydalanish. Masalan, loyiha monitoringi va resurslarni taqsimlashda AI asosidagi tizimlar xarajatlarni optimallashtiradi.

IoT (Internet of Things): Infratuzilma loyihalarida (masalan, transport yoki kommunal xizmatlar) IoT sensorlari real vaqt rejimida ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilish imkonini beradi, bu esa operatsion samaradorlikni oshiradi.

Blokcheyn: Shaffoflik va xavfsizlikni ta'minlash uchun moliyaviy tranzaksiyalar va shartnomalar boshqaruvida blokcheyn texnologiyasidan foydalanish mumkin.

Samarali hamkorlik modeli:

Risklarni taqsimlash: Davlat va xususiy sektor o'rtasida risklarni adolatli taqsimlash uchun aniq shartnomalar tuzish. Texnologik innovatsiyalar xarajatlarni kamaytirishi mumkin, ammo dastlabki sarmoya talab qiladi.

Tajriba almashuvi: Xususiy sektorning texnologik nou-xau va davlatning infratuzilmaviy resurslarini birlashtirish orqali sinergiya yaratish.

Huquqiy va moliyaviy qo'llab-quvvatlash:

Normativ-huquqiy baza: DXSH loyihalarida zamonaviy texnologiyalarni joriy qilishni rag'batlantirish uchun qonunchilikni takomillashtirish, masalan, raqamli infratuzilma uchun soliq imtiyozlari yoki subsidiyalar.

Moliyaviy mexanizmlar: Texnologik loyihalarni moliyalashtirish uchun davlat grantlari, xususiy investitsiyalar yoki xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlik.

DXSH doirasida zamonaviy texnologiyalarni joriy qilish loyihalarni samarali boshqarish, xarajatlarni kamaytirish va ijtimoiy-iqtisodiy foydani oshirish imkonini beradi. Muvaffaqiyat uchun davlat va xususiy sektor o'rtasida aniq hamkorlik, qonunchilik yordami va texnologik infratuzilma muhim ahamiyatga ega.

Zamonaviy texnologiyalarni DXSh tizimiga integratsiyalash orqali samaradorlikni oshirish imkoniyati katta bo'lsa-da, ayrim to'siqlar mavjud. Eng avvalo, texnologik infratuzilmaning yetarli darajada emasligi, kadrlar salohiyatining pastligi va moliyaviy mablag' yetishmasligi muammolar qatoridan

joy oladi. Shuningdek, texnologiyalarga asoslangan DXSh jarayonlari uchun yuridik asoslar ham to'liq shakllanmagan. Biroq bu to'siqlarni bosqichma-bosqich bartaraf etish orqali zamonaviy texnologiyalarni samarali joriy etish mumkin.

Xulosa

Davlat xususiy sherikchilikni tashkil etishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish natijadorlikni sezilarli darajada oshiradi. Bu texnologiyalar shaffoflikni ta'minlab, resurslarni tejaydi, investorlar ishonchini oshiradi va ijro intizomini mustahkamlaydi.

DXShga oid raqamli platformalar ishlab chiqilishi va davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishi lozim.

Sun'iy intellekt asosidagi risk tahlili tizimlarini ishlab chiqish va joriy etish zarur.

DXSh loyihalarida blockchain asosidagi monitoring tizimlari majburiylashtirilsin.

Tegishli kadrlar salohiyatini oshirish bo'yicha maxsus o'quv kurslari tashkil etilishi kerak.

DXSh jarayonlarida texnologik audit tizimi yo'lga qo'yilsin.

Adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Davlat-xususiy sheriklikni rivojlantirishning huquqiy va institusional bazasini yaratish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida"gi 2018 yil 20 oktyabrda PQ-3980-sonli qarori. <https://lex.uz/ru/docs/4007891>
2. Gosudarstvenno-chastnoe partnerstvo, Osnovnie printsipi finansirovaniya, Yeskomb E.R., 2019. <https://obuchalka.org/20200121117875/gosudarstvennochastnoe-partnerstvo-osnovnie-principi-finansirovaniya-ieskomb-e-r-2019.html>
3. Prakticheskoe rukovodstvo po voprosu effektivnogo upravleniya v sfere gosudarstvenno-chastnogo partnerstva. Evropeyskaya Ekonomicheskaya

komissiya OON; Nyu-York-Jeneva, 2008. https://unece.org/DAM/ceci/publications/ppp_r.pdf

4. Snelson P. Gosudarstvenno-chastnie partnerstva v stranax s perexodnoy ekonomikoy. URL: <http://www.ebrd.com>.
5. Tilabov N.T. Xususiylashtirish va davlat-xususiy sheriklik. O'quv qo'llanma. –T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi". 2022. – 278 bet.
6. Tilabov N.T. Замонавий иқтисодиётда бизнес ва давлат ҳамкорлигининг ўзига хос хусусиятлари. "SCIENCE AND TDUCATION" SCIENTIFIC JURNAL. VOLUME 3, ISSUE 6 2022. www.openscience.uz
7. Tilabov N.T. "Moliya" fanidan o'quv uslubiy qo'llanma. –T.: "IMPRESS MEDIA" MCHJ. 2022. 46 bet.
8. Tilabov N.T. Солиқ сиёсатини такомиллаштириш - иқтисодиётни тартибга солиш инструменти сифатида. "Science and Education" Scientific Journal. 2022/5/ 1743-1757. www.openscience.uz